

KATRINA KAMMARMUSIKFESTIVAL

ÅLAND 5–8 AUGUSTI 2026

[Klicka här för att köpa biljett](#)

”Omkring 1984”

Fredag 7.8.2026 kl. 19.00 i Finströms kyrka

Joseph Haydn

Pianosonat i g-moll, Hob. XVI:44

I. Moderato

Tuija Hakkila

Philip Glass

Prelude to the Endgame

Walter McTigert

Lauri Metsvahi

Joseph Haydn

Pianosonat i g-moll, Hob. XVI:44

II. Allegretto

Tuija Hakkila

Krzysztof Penderecki

Cadenza för solo viola

Ylvali McTigert Zilliacus

Joseph Haydn

Pianosonat i C-dur, Hob. XVI:50

I. Allegro

Tuija Hakkila

Luboš Fišer

Crux

Cecilia Zilliacus

Karl Martin Tombak

Joseph Haydn

Pianosonat i C-dur, Hob. XVI:50

II. Adagio

Tuija Hakkila

György Ligeti

Sonat för solocello

I. Dialogue

II. Adagio

Kati Raitinen

Joseph Haydn:

Pianosonat i C-dur, Hob. XVI:50

III. Allegro molto

Tuija Hakkila

passion möter professionalism

KULTURFÖRENINGEN KATRINA

INTRODUKTION TILL PROGRAMMET FÖR "OMKRING 1984"

EN FLÄTA AV TVÅ SEKEL

Joseph Haydns genius svävar över årets Katrinafestival. I fem av åtta konserter är han andligen närvarande, i två av dem rentav med två verk. Eric Schöldt hördes häromdagen säga i ett radio-program: "Om friheten finns och om den verkligen är så total som denna musik av Haydn antyder, då betyder det att världen hela tiden vibrerar av potential."

I kvällens konsert ingår fyra verk av nutida tonsättare, turvis interfolierade av wienklassiska sonatsatser. Eller ska vi se det tvärtom – är det kanske fem sonatsatser av Haydn vi får höra, med insprängd musik från våra tider? De nio styckena från var sin sida av två sekel är bokstavligen sammanflätade.

Joseph Haydn (1732–1809) skrev närmare 60 pianosonater. De flesta var gåvor till kvinnliga elever och beundrare eller beställningsverk. Den i *g-moll* tillkom troligen i början av 1770-talet, även om den publicerades långt senare. I den första av dess blott två satser håller Haydn undantagsvis sin vanliga munterhet tillbaka. Den är snarare känslös och expressiv, och även den andra utmynnar "i en stillsam suck".

Den stora sonaten i C-dur öppnar däremot för en helt annan värld. Haydn skrev den under sin andra Londonresa då

han träffade Therese Jansen Bartolozzi, och han publicerade den som en *Grand Sonata för pianoforte komponerad uttryckligen för och dedicerad till Mrs Bartolozzi av Haydn op. 79, London*". Adagiot hade Haydn dock haft liggande i sin byrålåda sedan tidigare och gjorde nu om det till denna sonats andra sats.

Den tredje är en liten miniatyr som dansar fram med för Haydn karaktäristisk lekfullhet och esprit. I sin helhet vittnar

det briljanta och tekniskt krävande verket särdeles gott om mottagarens pianistiska förmågor. Haydns skrev sina tre sista sonater

I den första av dess blott två satser håller Haydn undantagsvis sin vanliga munterhet tillbaka.

för henne i uppenbart trygg förvisning om att hennes begåvning kunde göra dem rättvisa.

Början av 1980-talet var en mycket produktiv tid för **Philip Glass** (1937–). Han komponerade mycket scenmusik för balett och teater, bland annat för Samuel Becketts berömda pjäs *Slutspelet* som sattes upp 1984 i Cambridge, Massachusetts. Beckett själv lär ha varit rasande missnöjd med produktionen, men om hans missnöje till äventyrs gällde även musikinslagen är obekant.

Sitt eget preludium har han i alla fall inte slängt i papperskorgen. Instrumentariet är minst sagt udda: en basfiol och pukor. Kanske är de valda med tanke på pjäsens dystra innehåll: en blind och lam

men härsklysten man sitter i en rullstol, hänvisad enbart till sina åldriga föräldrar och en inställsam kompis. Pjäsens titel är tagen från schackets värld och betecknar då ett läge då vanligen bara få pjäser återstår och kraftmätningen lovar att bli segdragen.

Personerna i Becketts pjäs försöker finna sig tillrätta med villkoren för mänsklig existens i människornas värld. *Georg Orwells bok 1984*

beskriver å sin sida en värld där individens villkor som samhällsvarelse är bestämda en gång för alla, fastslagna av statens totalitära makthavare. Medborgaren behöver inte, ja *får* inte handla eller ens tänka själv, allt är redan ordnat för hens bästa. "Storebror ser dig!" heter det.

Penderecki var en av dem som fick pröva på totalitarismen i Polen, om än lyckligtvis rätt kortvarigt tills stalinismen 1968 fick lov att stryka på foten, vilket jämnade vägen för hans ojämförliga internationella karriär.

Krzysztof Penderecki (1933–2020) föddes på en ort som i dag tillhör Ukraina, men är otvivelaktigt ett av de tyngsta namnen i Polens nutida musikhistoria. Han var en avantgardistisk förgrundsfigur i många avseenden (förknippas gärna med begreppet cluster, en teknik som han introducerade) – men en som också gärna återvände till mera gängse tonalitet. Så skedde till exempel i hans kända *Polskt Requiem* som komponerades ungefär 1980–1984, då han också skrev en cello-

och en violakonsert. Som ett slags supplement tillkom vid samma tid 1983 verket *Cadenza* (slutfall eller slutfas) för soloviola. Stycket är tekniskt krävande med flerdubbla grepp och snabba passager med samtidigt liggande s.k. pedaltoner. Det är skrivet för Grigorij Zyslins efter att Zyslin

framfört såväl Pendereckis violinkonsert som violakonsert på ett sätt som lämnade tonsätaren storförtjust. Det var också Zyslin som

uruppförde *Cadenza* år 1984.

Jämnårig med Penderecki levde **Luboš Fišer** (1935–1999) i Tjeckoslovakien där utvecklingen 1968 dock var en annan än i Polen. Det året skedde den sovjetiska inmarschen i Prag som blev början till den s.k. normalisationen efter en tid av relativt uppmjukat politiskt klimat. Det totalitära greppet skärptes och Fišer, liksom hans kolleger fick se sin konstnärliga frihet begränsad. Som ett slags ideologisk protest komponerade han ett par år senare *Crux*, där han låter en violin utveckla variationer på ett kromatiskt motiv över ett hotfullt framväxande ostinato i pukorna.

Fišer var fascinerad av siffersymbolik. Primitiv och multipler av talet tre förekommer genomgående som ett slags andlig mysticism i nästan alla hans verk. En stor del av hans produktion är filmmusik, men han skrev också mycket kammarmusik, framför allt en stor mängd sonater för olika instrument av vilka åtta är för piano, en är skriven för den originella kombinationen soloviola och stråkkvartett

Det totalitära greppet skärptes och Fišer, liksom hans kolleger fick se sin konstnärliga frihetbegränsad.

och ytterligare en för två violonceller och piano.

Hårdare än både Penderecki och Fišer fick ungraren **György Ligeti** (1923–2006) känna av en totalitär regims piska in på bara skinnet. Mot slutet av kriget sattes han 1944 i tvångsarbete och hans bror och föräldrar sändes till koncentrationsläger – förutom han själv överlevde bara

men eftersom förälskelsen ju förblev hemlig stannade dialogen vid en enda röst – alltså illustrativt vid ett soloinstrument. "I det här stycket försökte jag forma en vacker melodi med typisk ungersk profil, men ingen folkvisa... eller till hälften, som hos Bartok eller Kodaly – egentligen mera Kodaly" sa Ligeti efteråt.

Föremålet för hans känslor kom dess-

Hemligt förälskad i en ung celliststuderande skrev han strax efter kriget ett stycke för henne, en enda sats med långa passionerade linjer.

hans mor. 1956 var det dags att fly igen, denna gång undan det brutala sovjetiska svaret på ungerska frihetssträvanden. Han var då nygift, och det unga paret tog sig mer eller mindre till fots till Österrike.

Före flykten hade han studerat musik i Budapest utan att komma i kontakt med annan nyare musik än Bartoks och Kodalys. Västerländsk modernism gick inte an att vare sig skriva eller lyssna på. Hemligt förälskad i en ung celliststuderande skrev han strax efter kriget ett stycke för henne, en enda sats med långa passionerade linjer. Han kallade det visserligen Dialog,

värre aldrig att spela *Dialog*. Men några år in på femtioalet mötte Ligeti en annan cellist. För henne komponerade han då ett *Capriccio*, ett måttlöst virtuost stycke som skulle spelas så fort det bara gick. Sedan slog han ihop *Dialog* och *Capriccio* till en solosonat för cello. Det ungerska tonsättarförbundet tillät emellertid bara ett enda framförande i radio och sonaten kom därför att publiceras så sent som 1990, kanske också främst för att Ligeti efter sin flykt själv ignorerade allt han komponerat under sin "förhistoriska" period.

TUIJA HAKKILA

Tuija Hakkila studerade vid Sibelius-Akademien och Pariskonservatoriet samt för framstående pedagoger som Claude Helffer och Malcolm Bilson. Hon var Fulbright-stipendiat vid Columbia University 1985–1986.

Sedan 1987 har hon varit verksam vid Sibelius-Akademien, där hon blev professor i pianomusik 2014 och tog doktors-examen 2005. Hon undervisar internationellt och har även varit verksam vid Det Kongelige Danske Musikkonservatorium.

Hakkila har uppträtt världen över som solist och kammarmusiker samt samarbetat med ledande musiker och dirigenter. Hon har också varit konstnärlig ledare för flera festivaler och konsertserier.

Hennes repertoar sträcker sig från barock till samtida musik, med särskilt intresse för tidstypiska instrument och uruppföranden. Hon har gjort ett flertal uppmärksammade inspelningar, bland annat av Wolfgang Amadeus Mozarts pianoverk och modern kammarmusik.

WALTER McTIGERT

Walter McTigert, kontrabasist född 1980 i San Francisco, Kalifornien. Walter har studerat vid Peabody Institute of Music, i Baltimore och Norges Musikhögskola i Oslo. Han har varit anställd i Oslo Filharmoniska Orkester, Den Norske Opera&Ballet Orkester, och sedan 2009 i Sveriges Radios Symfoniorkester.

Walter är en aktiv och passionerad kammarmusiker. Han är medlem i Fat String Quartet (en kontrabaskvartett) och 2012 var han med om att starta Chamber Giljotin, en kammarensemble vars konsertserie är på Teater Giljotin i Stockholm. Han spelar regelbundet i periodensemble Anima Eterna, Brugge.

Walter spelar på en kontrabas gjord av Thomas Davies i Birmingham, Storbritannien 1867.

YLVALI McTIGERT ZILLIACUS

Ylvali McTigert Ziliacus är en hängiven kammarmusiker. Hon hänförs av mötet mellan tonsättare och musiker oberoende av tid och rum, och musikens gränslösa, ordlösa samtal.

Efter studierna i London var hon 2004 med och grundade Lendvai String Trio. En ensemble som sedermera framträtt i konsertsalar såsom Wigmore Hall och Concertgebouw samt gjort kritikerrosade inspelningar av både Beethoven och Röntgens samtliga verk för stråktrio. 2011 emottog de Kersjespriset i Holland.

Med Ziliacuskvartetten har Ylvali vid flera tillfällen framträtt i Stockholms Konserthus på "Äntligen Måndag" samt

Tonsättarfestivalen 2024. Samma år vann ensemblen en grammis för deras inspelning av stråkkvartetter av Maier, Röntgen och Grieg. Ylvali har återkommande medverkat vid många internationella festivaler såsom Ernen Musikdorf Festival i Schweiz, IMS Prussia Cove i England och Båstad Kammarmusikfestival.

Hon har tidigare jobbat i Musica Vitae och Uppsala Kammarorkester samt varit medlem i Mahler Chamber Orchestra. Sedan 2025 är hon stämledare i Västerås Sinfonietta med vilka hon och Cecilia senare i höst ska framföra Brittnens konsert för violin och viola under ledning av Finnegan Downie Dear.

CECILIA ZILLIACUS

"Cecilia is extremely musical and living proof that it's always possible to pursue unusual ideas." (The Strad, 2018)

Genom åren har publiken omfamnat Cecilias lika raffinerade som varma uttolkningar av allt från de stora klassiska och romantiska verken till nutida kammarmusik och samarbeten över genrerna – från Europas mest framstående symfoniorkestrar, dirigenter och komponister till jazzmusiker, folkmusiker, singer songwriters och många andra.

Utbyte mellan medmusikanter och kontakt med publiken är ledstjärnor för de sammanhang som hon väljer eller initierar. "Jag vill befinna mig i sammanhang där det är viktigt att just jag bidrar med min särprägel – precis som de andra musikerna bidrar med sin – och att vårt arbete tillsammans blir större än delarna." Cecilias arbete med att lyfta fram okända tonsättare, både manliga och kvinnliga, har lett till en mycket bred repertoar. Inte minst möter hon publiken i kompositioner som tonsättare skriver just för henne.

Hon samarbetar regelbundet med internationellt verksamma musiker, kompositörer och dirigenter, och har gjort en rad uppmärksammade skivinspelningar, varav flera belönats med Grammis. Som solist har hon framträtt med de flesta svenska symfoniorkestrar samt med många nordiska och europeiska.

Cecilia är konstnärlig ledare för Katrinas kammarmusik och hade samma roll för Musikfestspelen Korsholm 2018–2022. Hon var en drivande kraft i den flerfaldigt

prisbelönade stråkkvintett Zilliacus-Persson-Raitinen och är nu aktiv i både Amanda-trion (Kati Raitinen, cello, Bengt Forsberg, piano) och i Zilliacuskvartetten.

Hennes ledarskap kännetecknas av en öppen och lustfylld inbjudan till kreativa processer. På så sätt har hon spelat en stor roll för tillströmningen av nordiska och europeiska kompositörer och artister till Stockholm och Finland.

Cecilia är utbildad i Stockholm och i Köln. Hon är professor vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm och vid Sibelius-Akademien i Helsingfors. Hon är också ledamot av Kungliga Musikaliska Akademien. Violinen är sedan många år en Nicola Gagliano från Järnåkerfonden.

KATI RAITINEN

Kati har etablerat sig som en av Sveriges mest framträdande musiker. Förutom sin tjänst som solocellist i Kungliga Hovkapellet driver hon tillsammans med Cecilia Zilliacus kammarmusikserien "Äntligen måndag" i Stockholms konserthus. Kati framträder även regelbundet på festivaler runt om i världen och har gjort otaliga inspelningar för radio och tv.

Hon har vunnit 4 grammis-priser för olika kammarmusikinspelningar, och varit

nominerad 7 gånger. Hon har spelat som solist med de flesta svenska orkestrarna. 2022 gjorde Kati sin debut som konstnär på Mänttä Art Festival (Mäntän kuvataideviikot) och 2023 valdes Kati in i Kungliga Musikaliska Akademin.

Hon är konstnärlig ledare för Järna cellofestival som ordnas för andra gången vid Allhelgonahelgen i år. Kati studerade i Helsingfors för professor Martti Rousi och i Stockholm för professor Frans Helmeron.

